

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

- 2. Ο Κανόνας της διαγωγής - Σχόλια (2. Vinaya Piṭaka - Aṭṭhakathā)
- 5. Σχόλια για το παράρτημα (Παριβάρ) (5. Parivāra-aṭṭhakathā)
- Η μέθοδος της αύξουσας αριθμητικής απαρίθμησης (Ekuttarikanayo)

PaliVerse

5. Σχόλια για το παράρτημα (Παριβάρα)

Ekuttarikanayo

Ekakavāraṇaṇā

321. Āpattikarā dhammā jānitabbātiādīmhi ekuttarikanaye āpattikarā dhammā nāma cha āpattisamuṭṭhānāni. Etesaṇhi vasena puggalo āpattiṃ āpajjati, tasmā “āpattikarā”ti vuttā. Anāpattikarā nāma satta samathā. Āpatti jānitabbāti tasmim tasmim sikkhāpade ca vibhaṇge ca vuttā āpatti jānitabbā. Anāpattīti “anāpatti bhikkhu asādiyantassā”tiādīnā nayena anāpatti jānitabbā. Lahukāti lahukena vinayakammena visujjhanato pañcavidhā āpatti. Garukāti garukena vinayakammena visujjhanato saṅghādisesā āpatti. Kenaci ākārena anāpattibhāvaṃ upanetuṃ asakkuṇeyyato pārājikāpatti ca. Sāvasesāti ṭhapetvā pārājikaṃ sesā. Anavasesāti pārājikāpatti. Dve āpattikkhandhā duṭṭhullā; avasesā aduṭṭhullā. Sappaṭikammaḍukaṃ sāvasesaḍukasadisāṃ. Desanāgāminidukaṃ lahukadukasāṅgahitaṃ.

Antarāyikāti sattapi āpattiyo sañcicca vītikkantā saggantarāyañceva mokkhanantarāyañca karontīti antarāyikā. Ajānantena vītikkantā pana paṇṇattivajjāpatti neva saggantarāyaṃ na mokkhanantarāyaṃ karontīti anantarāyikā. Antarāyikaṃ āpannassāpi desanāgāminiṃ desetvā vuṭṭhānagāminito vuṭṭhāya suddhipattassa sāmaṇerabhūmiyaṃ ṭhitassa ca avārito saggamokkhamaggoti. Sāvajjapaññattīti lokavajjā. Anavajjapaññattīti paṇṇattivajjā. Kiriyaṃ samuṭṭhitā nāma yaṃ karonto āpajjati pārājikāpatti viya. Akiriyatoti yaṃ akaronto āpajjati, cīvaraanadhiṭṭhānāpatti viya. Kiriyaṃkiriyatoti yaṃ karonto ca akaronto ca āpajjati, kuṭṭikārāpatti viya.

Pubbāpattīti paṭhamāṃ āpannāpatti. Aparāpattīti pārivāsikādīhi pacchā āpannāpatti. Pubbāpattīnaṃ antarāpatti nāma mūlavisuddhiyā antarāpatti. Aparāpattīnaṃ antarāpatti nāma agghavisuddhiyā antarāpatti. Kurundiyaṃ pana “pubbāpatti nāma paṭhamāṃ āpannā. Aparāpatti nāma mānattārahakāle āpannā. Pubbāpattīnaṃ antarāpatti nāma parivāse āpannā. Aparāpattīnaṃ antarāpatti nāma mānattacāre āpannā”ti vuttaṃ. Idampi ekena pariyāyena yujjati.

Desitā gaṇanūpagā nāma yā dhuranikkhepaṃ katvā puna na āpajjissāmīti desitā hoti. Agaṇanūpagā nāma yā dhuranikkhepaṃ akatvā saussāheneva cittena aparisuddhena desitā hoti. Ayaṇhi desitāpi desitagaṇanaṃ na upeti. Aṭṭhame vatthusmiṃ bhikkhuniyā pārājikameva hoti. Paññatti jānitabbātiādīsu navasu padesu paṭhamapārājikapucchāya vuttanayeneva vinicchayo veditabbo.

Thullavajjāti thulladose paññattā garukāpatti. Athullavajjāti lahukāpatti. Gihipaṭisaṃyuttāti sudhammattherassa āpatti, yā ca dhammikassa paṭissavassa asaccāpane āpatti, avasesā na gihipaṭisaṃyuttā. Pañcānantariyakammāpatti niyatā, sesā aniyatā. Ādikaroti sudinnattherādi ādikammiko. Anādikaroti makkaṭisamaṇādi anupaññattikārako. Adhiccāpattiko nāma yo kadāci karahaci āpattiṃ āpajjati. Abhiñhāpattiko nāma yo niccaṃ āpajjati.

Codako nāma yo vatthunā vā āpattiyā vā paraṃ codeti. Yo pana evaṃ codito ayaṃ cuditako nāma. Pañcadasu dhammesu appatitṭhahitvā abhūtena vatthunā codento adhammacodako nāma, tena tathā codito adhammacuditako nāma. Vipariyāyena dhammacodakacuditakā veditabbā. Micchattaniyatehi vā sammattaniyatehi vā dhammehi samannāgato niyato, viparīto aniyato.

Sāvaka bhabbāpattikā nāma, buddhā ca paccekabuddhā ca abhabbāpattikā nāma. Ukkhepanīyakammakato ukkhittako nāma, avasesacatubbidhatajjanīyādikammakato anukkhittako nāma. Ayañhi uposathaṃ vā pavāraṇaṃ vā dhammaparibhogaṃ vā āmisaparibhogaṃ vā na kopeti. “Mettayaṃ bhikkhuniṃ nāsetha, dūsako nāsetabbo, kaṇṭako samaṇuddeso nāsetabbo”ti evaṃ liṅgadaṇḍakamma-saṃvāsanaṇāhi nāsitabbo nāsitako nāma. Sesā sabbe anāsitaṃ. Yena saddhiṃ uposathādiko saṃvāso atthi, ayaṃ samānasamvāsako, itaro nānasamvāsako. So kammanānasamvāsako laddhinānasamvāsakoti duvidho hoti. Tṭhapanāṃ jānitabbanti “ekaṃ bhikkhave adhammikaṃ pātimokkhaṭṭhapanā”ntiādinā nayena vuttaṃ pātimokkhaṭṭhapanāṃ jānitabbanti attho.

Ekavāraṇaṇā niṭṭhitā.

Dukavāraṇaṇā

322. Dukesu sacittakā āpatti saññāvimokkhā, acittakā nosaññāvimokkhā. Laddhasamāpattikassa āpatti nāma bhūtārocanāpatti, aladdhasamāpattikassa āpatti nāma abhūtārocanāpatti. Saddhammapaṭisaññuttā nāma padasodhammādikā, asaddhammapaṭisaññuttā nāma duṭṭhullavācāpatti. Sapaṛikkhārapaṭisaññuttā nāma nissaggiyavattuno anissajjitvā paribhoge, pattacīvarānaṃ nidahane, kiliṭṭhacīvarānaṃ adhovane, malaggahitapattassa apacaneti evaṃ ayuttaparibhoge āpatti. Parapaṛikkhārapaṭisaññuttā nāma saṅghikamañcapīṭhādīnaṃ ajjhokāse santharaṇaānāpucchāgamanādīsu āpajjitabbā āpatti. Sapuggalapāṭisaññuttā nāma “mudupiṭṭhikassa lambissa ūrunā aṅgajātaṃ pīlentassā”tiādinā nayena vuttāpatti. Parapuggalapāṭisaññuttā nāma methunadhammakāyasaṃsaggapahāradānādīsu vuttāpatti, “sikharaṇīsī”ti saccaṃ bhaṇanto garukaṃ āpajjati, “sapaṇānamusāvāde pācittiya”nti musā bhaṇanto lahukaṃ. Abhūtārocane musā bhaṇanto garukaṃ. Bhūtārocane saccaṃ bhaṇanto lahukaṃ.

“Saṅghakammaṃ vaggāṃ karissāmi”ti antosīmāya ekamante nisīdanto bhūmigato āpajjati nāma. Sace pana aṅgulimattampi ākāse tiṭṭheyya, na āpajjeyya, tena vuttaṃ “no vehāsagato”ti. Vehāsakuṭiyā āhaccapāḍakaṃ mañcaṃ vā pīṭhaṃ vā abhinisīdanto vehāsagato āpajjati nāma. Sace pana taṃ bhūmiyaṃ paññāpetvā nipaṇṇeyya na āpajjeyya, tena vuttaṃ - “no bhūmigato”ti. Gamiyo gamiyavattaṃ apūretvā gacchanto nikkhamanto āpajjati nāma, no pavisanto. Āgantuko āgantukavattaṃ apūretvā sachattupāhano pavisanto pavisanto āpajjati nāma, no nikkhamanto.

Ādiyanto āpajjati nāma bhikkhunī atigambhīraṃ udakasuddhikaṃ ādiyamānā; dubbaṇṇakaraṇaṃ anādiyitvā cīvaraṃ paribhuñjanto pana anādiyanto āpajjati nāma. Mūgabbatādīni tiṭṭhiyavattāni samādiyanto samādiyanto āpajjati nāma. Pārīvāsikādayo pana tajjanīyādikammakatā vā attano vattaṃ asamādiyanta āpajjanti, te sandhāya vuttaṃ “atthāpatti na samādiyanto āpajjati”ti. Aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṃ sibbanto vejjakammabhaṇḍāgārikakammacittakammādīni vā karonto

karonto āpajjati nāma. Upajjhāyavattādīni akaronto akaronto āpajjati nāma.
Aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṃ dadamāno dento āpajjati nāma.
Saddhivihārikaantevāsikānaṃ cīvarādīni adento adento āpajjati nāma. Aññātikāya
bhikkhuniyā cīvaraṃ gaṇhanto paṭiggaṇhanto āpajjati nāma. “Na bhikkhave ovādo na
gahetabbo”ti vacanato ovādaṃ agaṇhanto na paṭiggaṇhanto āpajjati nāma.

Nissaggiyavattthuṃ anissajjitvā paribhuñjanto paribhogena āpajjati nāma.
Pañcāhikaṃ saṅghāṭicāraṃ atikkāmayamānā aparibhogena āpajjati nāma.
Sahagāraseyyaṃ rattim āpajjati nāma, no divā, dvāraṃ asaṃvaritvā paṭisallīyanto
divā āpajjati, no rattim. Ekarattachārattasattāhadāsāhamāsātikkamesu vuttaāpattim
āpajjanto aruṇugge āpajjati nāma, pavāretvā bhuñjanto na aruṇugge āpajjati nāma.

Bhūtagāmañceva aṅgajātañca chindanto chindanto āpajjati nāma, kese vā nakhe vā
na chindanto na chindanto āpajjati nāma. Āpattim chādento chādento āpajjati nāma,
“tiṇena vā paṇṇena vā paṭicchādetvā āgantabbaṃ, natveva naggena āgantabbaṃ,
yo āgaccheyya āpatti dukkaṭassā”ti imaṃ pana āpattim na chādento āpajjati nāma.
Kusacīrādīni dhārento dhārento āpajjati nāma, “ayaṃ te bhikkhu patto yāva
bhedanāya dhāretabbo”ti imaṃ āpattim na dhārento āpajjati nāma.

“Attanā vā attānaṃ nānāsaṃvāsakaṃ karotī”ti ekasīmāyaṃ dvīsu saṅghesu
nisinnesu ekasmiṃ pakkhe nisīditvā parapakkhassa laddhim gaṇhanto yasmiṃ
pakkhe nisinno tesam attanāva attānaṃ nānāsaṃvāsakaṃ karoti nāma. Yesaṃ
santike nisinno tesam gaṇapūraṃ hutvā kammaṃ kopeti, itaresaṃ hatthapāsaṃ
anāgatattā. Samānasaṃvāsakepi eseva nayo. Yesāhi so laddhim roceti, tesam
samānasaṃvāsako hoti, itaresaṃ nānāsaṃvāsako. Satta āpattiyo satta
āpattikkhandhāti āpajjitabbato āpattiyo, rāsaṭṭhena khandhāti evaṃ dveyeva nāmāni
hontīti nāmavasena dukaṃ dassitaṃ. Kammena vā salākaggāhena vāti ettha uddeso
ceva kammañca ekaṃ, vohāro ceva anussāvanā ca salākaggāho ca ekaṃ,
vohārānussāvanasalākaggāhā pubbabhāgā, kammañceva uddeso ca pamāṇaṃ.

Addhānahīno nāma ūnavīsativasso. Aṅgahīno nāma hatthacchinnādibhedo.
Vatthuvipanno nāma paṇḍako tiracchānagato ubhatobyañjanako ca. Avasesā
theyyasaṃvāsakādayo aṭṭha abhabbapuggalā karaṇadukkaṭakā nāma. Dukkaṭakiriya
dukkāṭakammā, imasmiṃyeva attabhāve katena attano kammena abhabbaṭṭhānaṃ
pattāti attho. Aparipūro nāma aparipuṇṇapattacīvaro. No ca yācati nāma
upasampadaṃ na yācati. Alajjissa ca bālassa cāti alajjī sacepi tepiṭako hoti, bālo ca
sacepi saṭṭhivasso hoti, ubhopi nissāya na vatthabbaṃ. Bālassa ca lajjissa cāti ettha
bālassa “tvaṃ nissayaṃ gaṇhā”ti āṇāyapi nissayo dātabbo, lajjissa pana
yācantasseva. Sātisāranti sadosaṃ; yaṃ ajjhācaranto āpattim āpajjati.

Kāyena paṭikkosanā nāma hatthavikārādīhi paṭikkosanā. Kāyena paṭijānātīti
hatthavikārādīhi paṭijānāti. Upaghātikā nāma upaghātā. Sikkhūpaghātikā nāma
sikkhūpaghāto. Bhogūpaghātikā nāma paribhogūpaghāto, tattha tisso sikkhā
asikkhato sikkhūpaghātikāti veditabbā. Saṅghikaṃ vā puggalikaṃ vā dupparibhogaṃ
bhuñjato bhogūpaghātikāti veditabbā. Dve venayikāti dve atthā vinayasiddhā.
Paññattaṃ nāma sakale vinayapiṭake kappiyākappiyavasena paññattaṃ.
Paññattānulomaṃ nāma catūsu mahāpadasesu daṭṭhabbaṃ. Setughātoti
paccayaghāto; yena cittaṃ akappiyaṃ kareyya, tassa cittassāpi anuppādananti
attho. Mattakāritāti mattāya pamāṇena karaṇaṃ; pamāṇe ṭhānanti attho. Kāyena
āpajjatīti kāyadvārikaṃ kāyena āpajjati; vacīdvārikaṃ vācāya. Kāyena vuṭṭhātīti

tiṇavatthārakasamathe vināpi desanāya kāyeneva vuṭṭhāti; desetvā vuṭṭhahanto pana vācāya vuṭṭhāti. Abbhantaraparibhogo nāma ajjhoharaṇaparibhogo. Bāhiraparibhogo nāma sīsamakḥhanādi.

Anāgataṃ bhāraṃ vahaṭṭi atherova samāno therehi vahitabbaṃ bījanagāhadhammajjhesanādibhāraṃ vahaṭṭi; taṃ nittharituṃ vīriyaṃ ārabhati. Āgataṃ bhāraṃ na vahaṭṭi thero therakiccaṃ na karoti, “anujānāmi bhikkhave therena bhikkhunā sāmaṃ vā dhammaṃ bhāsituṃ, paraṃ vā ajjhesituṃ, anujānāmi bhikkhave therādheyyaṃ pātimokkha”nti evamādi sabbāṃ parihāpeti attho. Na kukkucāyitabbaṃ kukkucāyatīti na kukkucāyitabbaṃ kukkucāyitvā karoti. Kukkuccāyitabbaṃ na kukkucāyatīti kukkucāyitabbaṃ na kukkucāyitvā karoti. Etesaṃ dvinnaṃ divā ca ratto ca āsavā vaḍḍhantīti attho. Anantaradukepi vuttapaṭipakkhavasena attho veditabbo. Sesaṃ tattha tattha vuttanayattā uttānamevāti.

Dukavāraṇṇanā nitṭhitā.

Tikavāraṇṇanā

323. Tikesu atthāpatti tiṭṭhante bhagavati āpajjati atthi āpatti, yaṃ tiṭṭhante bhagavati āpajjati attho. Eseva nayo sabbattha. Tattha lohitupādāpattiṃ tiṭṭhante āpajjati. “Etarahi kho panānanda, bhikkhū aññamaññaṃ āvusovādena samudācaranti, na vo mamaccayena evaṃ samudācaritabbaṃ, navakena, ānanda, bhikkhunā thero bhikkhū ‘bhante’ti vā ‘āyasmā’ti vā samudācaritabbo”ti vacanato therāṃ āvusovādena samudācaraṇapaccayā āpattiṃ parinibbute bhagavati āpajjati, no tiṭṭhante. Imā dve āpattiyo ṭhapetvā avasesā dharantepi bhagavati āpajjati, parinibbutepi.

Pavāretvā anatirittaṃ bhuñjanto āpattiṃ kāle āpajjati no vikāle. Vikālabhojanāpattiṃ pana vikāle āpajjati no kāle. Avasesā kāle ceva āpajjati vikāle ca. Sahagāraseyyaṃ rattim āpajjati, dvāraṃ asaṃvaritvā paṭisallīyanaṃ divā. Sesā rattiñceva divā ca. “Dasavassomhi atirekadasavassomhi”ti bālo abyatto parisāṃ upaṭṭhāpento dasavasso āpajjati no ūnadasavasso. “Ahaṃ paṇḍito byatto”ti navo vā majjhimo vā parisāṃ upaṭṭhāpento ūnadasavasso āpajjati no dasavasso. Sesā dasavasso ceva āpajjati ūnadasavasso ca. “Pañcavassomhi”ti bālo abyatto anissāya vasanto pañcavasso āpajjati. “Ahaṃ paṇḍito byatto”ti navako anissāya vasanto ūnapañcavasso āpajjati. Sesaṃ pañcavasso ceva āpajjati ūnapañcavasso ca. Anupasampannaṃ padasodhammaṃ vācento, mātugāmassa dhammaṃ desento evarūpaṃ āpattiṃ kusalacitto āpajjati, pārājika-sukkavissatṭhi-kāyasamsagga-duṭṭhulla-attakāmapāricariya-duṭṭhadosa-saṅghabhedapahāradāna-talasattikādibhedam akusalacitto āpajjati, asañcicca saḥagāraseyyādiṃ abyākatacitto āpajjati, yaṃ arahāva āpajjati, sabbāṃ abyākatacittova āpajjati, methunadhammādibhedamāpattiṃ sukhavedanāsamaṅgī āpajjati, duṭṭhadosādibhedam dukkhavedanāsamaṅgī, yaṃ sukhavedanāsamaṅgī āpajjati, taṃyeva majjhatto hutvā āpajjanto adukkhamasukhavedanāsamaṅgī āpajjati.

Tayo paṭikkhepāti buddhassa bhagavato tayo paṭikkhepā. Catūsu paccayesu mahicchatā asantuṭṭhitā kilesasallekhanapaṭipattiya agopāyanā, ime hi tayo dhammā buddhena bhagavatā paṭikkhittā. Appicchatādayo pana tayo buddhena bhagavatā anuññātā, tena vuttaṃ “tayo anuññātā”ti.

“Dasavassomhī”ti parisam upatthāpento “pañcavassomhī”ti nissayam agañhanto bālo āpajjati no paṇḍito, ūnadasavasso “byattomhī”ti bahussutattā parisam upatthāpento ūnapañcavasso ca nissayam agañhanto paṇḍito āpajjati no bālo; avasesam paṇḍito ceva āpajjati bālo ca. Vassam anupagacchanto kāle āpajjati no juṇhe; mahāpavāraṇāya appavārento juṇhe āpajjati no kāle; avasesam kāle ceva āpajjati juṇhe ca. Vassūpagamanam kāle kappati no juṇhe; mahāpavāraṇāya pavāraṇā juṇhe kappati no kāle; sesam anuññātakam kāle ceva kappati juṇhe ca.

Kattikapuṇṇamāsiyā pacchime pāṭipadadivase vikappetvā ṭhapitam vassikasāṭikam nivāsento hemante āpajjati. Kurundiyam pana “kattikapuṇṇamadivase apaccuddharitvā hemante āpajjati”ti vuttam, tampi suvuttam. “Cātumāsam adhiṭṭhātuṃ tato param vikappetu”nti hi vuttam. Atirekamāse sese gimhāne pariyesanto atirekaḍḍhamāse sese katvā nivāsento ca gimhe āpajjati nāma. Satiyā vassikasāṭikāya naggo kāyam ovassāpento vasse āpajjati nāma. Pārisuddhiuposatham vā adhiṭṭhānuposatham vā karonto saṅgho āpajjati. Suttuddesañca adhiṭṭhānuposathañca karonto gaṇo āpajjati. Ekako suttuddesam pārisuddhiuposathañca karonto puggalo āpajjati. Pavāraṇāyapi eseva nayo.

Saṅghuposatho ca saṅghapavāraṇā ca saṅghasseva kappati. Gaṇuposatho ca gaṇapavāraṇā ca gaṇasseva kappati. Adhiṭṭhānuposatho ca adhiṭṭhānapavāraṇā ca puggalasseva kappati. “Pārājikam āpannomhī”tiādīni bhaṇanto vatthum chādeti na āpattiṃ, “methunam dhammam paṭisevi”ntiādīni bhaṇanto āpattiṃ chādeti no vatthum, yo neva vatthum na āpattiṃ āroceti, ayam vatthuñceva chādeti āpattiñca.

Paṭicchādetīti paṭicchādi. Jantāgharameva paṭicchādi jantāgharapaṭicchādi. Itarāsupi eseva nayo. Dvāram pidahitvā antojantāghare ṭhitena parikammaṃ kātuṃ vaṭṭati. Udahe otiṇṇenāpi etadeva vaṭṭati. Ubhayattha khāditum bhuñjitum vā na vaṭṭati. Vatthapaṭicchādi sabbakappiyatāya paṭicchannena sabbam kātuṃ vaṭṭati. Vahantīti yanti niyyanti; nindam vā paṭikkosam vā na labhanti. Candamaṇḍalam abbhāmahikādhūmarajarāhuvimuttam vivaṭṭameva viroceti, na tesu aññatarena paṭicchannam. Tathā sūriyamaṇḍalam, dhammavinayopi vivaritvā vibhajitvā desiyamānova viroceti no paṭicchanno.

Aññena bhesajjena karaṇīyena aññam viññāpento gilāno āpajjati, na bhesajjena karaṇīyena bhesajjam viññāpento agilāno āpajjati, avasesam āpattiṃ gilāno ceva āpajjati agilāno ca.

Anto āpajjati no bahīti anupakhajja seyyam kappento ento āpajjati no bahi, bahi āpajjati no antoti saṅghikam mañcādiṃ ajjhokāse santharitvā pakkamanto bahi āpajjati no ento, avasesam pana ento ceva āpajjati bahi ca. Antosīmāyāti āgantuko āgantukavattam adassetvā sachattupāhano vihāram pavisanto upacārasīmam okkantamattova āpajjati. Bahisīmāyāti gamiko dārubhaṇḍapaṭisāmanādigamikavattam apūretvā pakkamanto upacārasīmam atikkantamattova āpajjati. Avasesam antosīmāya ceva āpajjati bahisīmāya ca. Sati vuḍḍhatare anajjhittṭho dhammam bhāsanto saṅghamajjhe āpajjati nāma. Gaṇamajjhepi puggalasantikepi eseva nayo. Kāyena vuṭṭhātīti tiṇavatthāra kasamathena vuṭṭhātī. Kāyam acāletvā vācāya desentassa vācāya vuṭṭhātī. Vacīsampayuttam kāyakiriyam katvā desentassa kāyena vācāya vuṭṭhātī nāma. Saṅghamajjhe desanāgāminīpi vuṭṭhānagāminīpi vuṭṭhātī. Gaṇapuggalamajjhe pana desanāgāminīyeva vuṭṭhātī.

Āgāḷhāya ceteyyāti āgāḷhāya daḷhabhāvāya ceteyya; tajjanīyakammādikatassa vattaṃ na pūrayato icchamāno saṅgho ukkhepanīyakammaṃ kareyyāti attho. Alajjī ca hoti bālo ca apakatatto cāti ettha bālo “ayaṃ dhammādhammaṃ na jānāti” apakatatto vā “āpattānāpattiṃ na jānāti”ti na ettāvatā kammaṃ kātappaṃ; bālabhāvamūlakaṃ pana apakatattabhāvamūlakañca āpattiṃ āpannassa kammaṃ kātabbanti attho. Adhisīle sīlavipanno nāma dve āpattikkhandhe āpanno; ācāravipanno nāma pañca āpattikkhandhe āpanno; diṭṭhivipanno nāma antaggāhikāya diṭṭhiyā samannāgato. Tesam āpattiṃ apassantānaṃ appaṭikarontānaṃ diṭṭhiñca anissajjantānaṃyeva kammaṃ kātappaṃ.

Kāyiko davo nāma pāsakādīhi jūtakīḷanādibhedo anācāro; vācasiko davo nāma mukhālambarakaraṇādibhedo anācāro; kāyikavācasiko nāma naccanagāyanādibhedo dvīhipi dvārehi anācāro. Kāyiko anācāro nāma kāyadvāre paññattasikkhāpadavītikkamo; vācasiko anācāro nāma vacīdvāre paññattasikkhāpadavītikkamo; kāyikavācasiko nāma dvāradvayepi paññattasikkhāpadavītikkamo. Kāyikena upaghātikenāti kāyadvāre paññattassa sikkhāpadassa asikkhanena, yo hi taṃ na sikkhati, so naṃ upaghātetī, tasmā tassa taṃ asikkhanaṃ “kāyikaṃ upaghātika”nti vuccati. Sesapadadvayepi eseṇa nayo. Kāyikena micchājīvenāti jaṅghapesanikādinā vā gaṇḍaphālanādinā vā vejjakammena; vācasikenāti sāsanauggahaṇaārocanādinā; tatiyapadaṃ ubhayasampayogavasena vuttaṃ.

Alaṃ bhikkhu mā bhaṇḍananti alaṃ bhikkhu mā bhaṇḍanaṃ kari, mā kalahaṃ, mā vivādaṃ karīti attho. Na voharitabbanti na kiñci vattappaṃ; vadatopi hi tādisassa vacanaṃ na sotappaṃ maññanti. Na kismiñci paccekattāhāneti kismiñci bījanaggāhādike ekasmimpi jeṭṭhakaṭṭhāne na ṭhapetabboti attho. Okāsakammaṃ kārentassāti “karotu āyasmā okāsaṃ, ahaṃ taṃ vattukāmo”ti evaṃ okāsaṃ kārentassa. Nālaṃ okāsakammaṃ kātunti “kiṃ tvaṃ karissasī”ti okāso na kātabbo. Savacanīyaṃ nādatābbanti vacanaṃ na ādatābbam, vacanampi na sotappaṃ; yattha gahetvā gantukāmo hoti, na tattha gantabbanti attho.

Tihaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno vinayoti yaṃ so jānāti, so tassa vinayo nāma hoti; so na pucchitabboti attho. Anuyogo na dātābboti “idaṃ kappatī”ti pucchantassa pucchāya okāso na dātābbo, “aññaṃ pucchā”ti vattābbo. Iti so neva pucchitābbo nāssa pucchā sotābbāti attho. Vinayo na sākacchātābboti vinayapañho na sākacchitābbo, kappiyākappiyakathā na saṃsandetābbā.

Idamappahāyāti etaṃ brahmacāripaṭiññātādikam laddhiṃ avijahitvā. Suddham brahmacārinti khīṇāsavaṃ bhikkhuṃ. “Pātabyataṃ āpajjati”ti pātabyabhāvaṃ paṭisevanaṃ āpajjati. “Idamappahāyā”ti vacanato pana taṃ brahmacāripaṭiññātaṃ pahāya khīṇāsavaṃ “musā mayā bhaṇitaṃ, khamatha me”ti khamāpetvā “natthi kāmesu doso”ti laddhiṃ vijahitvā gativisodhanaṃ kareyya. Akusalamūlānīti akusalāni ceva mūlāni ca, akusalānaṃ vā mūlāni akusalamūlāni. Kusalamūlesupi eseṇa nayo. Duṭṭhu caritāni virūpāni vā caritāni duccharitāni. Suṭṭhu caritāni sundarāni vā caritāni sucaritāni. Kāyena karaṇabhūtena kataṃ duccharitaṃ kāyaduccharitaṃ. Esa nayo sabbattha. Sesam tattha tattha vuttanayattā uttānamevāti.

Tikavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Catukkavāraṇṇanā

324. Catukkesu sakavācāya āpajjati paravācāya vuṭṭhātīti vacīdvārikaṃ padasodhammādhedam āpattim āpajjitvā tiṇavatthārakasamathaṭṭhānaṃ gato parassa kammavācāya vuṭṭhāti. Paravācāya āpajjati sakavācāya vuṭṭhātīti pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissagge parassa kammavācāya āpajjati, puggalassa santike desento sakavācāya vuṭṭhāti. Sakavācāya āpajjati sakavācāya vuṭṭhātīti vacīdvārikaṃ padasodhammādhedam āpattim sakavācāya āpajjati, desetvā vuṭṭhahantopi sakavācāya vuṭṭhāti. Paravācāya āpajjati paravācāya vuṭṭhātīti yāvatatīyakam saṅghādisesaṃ parassa kammavācāya āpajjati, vuṭṭhahantopi parassa parivāsakammavācādihi vuṭṭhāti. Tato paresu kāyadvārikaṃ kāyena āpajjati, desento vācāya vuṭṭhāti. Vacīdvārikaṃ vācāya āpajjati, tiṇavatthārake kāyena vuṭṭhāti. Kāyadvārikaṃ kāyena āpajjati, tameva tiṇavatthārake kāyena vuṭṭhāti. Vacīdvārikaṃ vācāya āpajjati, tameva desento vācāya vuṭṭhāti. Saṅghikamañcassa attano paccattharaṇena anattarato kāyasamphusane lomagaṇanāya āpajjitabbāpattim sahaḡāraseyyāpattiṇca pasutto āpajjati, pabujjhivā pana āpannabhāvaṃ ñatvā desento paṭibuddho vuṭṭhāti. Jagganto āpajjitvā pana tiṇavatthārakasamathaṭṭhāne sayanto paṭibuddho āpajjati pasutto vuṭṭhāti nāma. Pacchimapadadvayampi vuttānusāreneva veditabbaṃ.

Acittakāpattim acittako āpajjati nāma. Pacchā desento sacittako vuṭṭhāti. Sacittakāpattim sacittako āpajjati nāma. Tiṇavatthārakaṭṭhāne sayanto acittako vuṭṭhāti. Sesapadadvayampi vuttānusāreneva veditabbaṃ. Yo sabhāgaṃ āpattim deseti, ayaṃ desanāpaccayā dukkaṭaṃ āpajjanto pācittiyādīsu aññataraṃ deseti, taṇca desento dukkaṭaṃ āpajjati. Taṃ pana dukkaṭaṃ āpajjanto pācittiyādito vuṭṭhāti. Pācittiyādito ca vuṭṭhahanto taṃ āpajjati. Iti ekassa puggalassa ekameva payogaṃ sandhāya “āpattim āpajjanto deseti”ti idaṃ catukkaṃ vuttanti veditabbaṃ.

Kammacatukke pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissaggāpattim kammaṇa āpajjati, desento akammaṇa vuṭṭhāti. Vissatṭhiādikaṃ akammaṇa āpajjati, parivāsādinā kammaṇa vuṭṭhāti. Samanubhāsaṇaṃ kammaṇeṇa āpajjati, kammaṇa vuṭṭhāti. Sesam akammaṇa āpajjati, akammaṇa vuṭṭhāti.

Parikkhāracatukke paṭhamo sakaparikkhāro, dutiyo saṅghikova tatiyo cetiyasantako, catuttho ghiparikkhāro. Sace pana so pattacīvaranavakammabhesajjānaṃ atthāya āhaṭo hoti, avāpuraṇaṃ dātuṃ anto ṭhapāpetuṇca vaṭṭati.

Sammukhācatukke pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissaggāpattim saṅghassa sammukhā āpajjati, vuṭṭhānakāle pana saṅghena kiccaṃ natthīti parammukhā vuṭṭhāti. Vissatṭhiādikaṃ parammukhā āpajjati, saṅghassa sammukhā vuṭṭhāti. Samanubhāsaṇaṃ saṅghassa sammukhā eva āpajjati, sammukhā vuṭṭhāti. Sesam sampajānamusāvādādhedam parammukhāva āpajjati, parammukhāva vuṭṭhāti. Ajānantacatukkaṃ acittakacatukkasadisam.

Liṅgapātubhāvenāti sayitasseva bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā liṅgaparivatte jāte sahaḡāraseyyāpatti hoti idameva taṃ paṭicca vuttaṃ. Ubhinnaṃ pana asādhāraṇāpatti liṅgapātubhāvena vuṭṭhāti. Sahapaṭilābhacatukke yassa bhikkhuno liṅgaṃ parivattati, so saha liṅgapaṭilābhena paṭhamam uppannavasena seṭṭhabhāvena ca purimaṃ purisaliṅgaṃ jahati, pacchime itthiliṅge patitṭhāti, purisakuttapurisākārādivasena pavattā kāyavacīviññattiyo paṭippassambhanti, bhikkhūti vā purisoti vā evam pavattā paṇṇattiyo nirujjhanti, yāni bhikkhunihi asādhāraṇāni chacattālīsa sikkhāpadāni tehi anāpattiyeva hoti. Dutiyacatukke pana

yassā bhikkhuniyā liṅgaṃ parivattati, sā pacchāsamuppattiyā vā hīnabhāvena vā pacchimanti saṅkhyāṃ gataṃ itthiliṅgaṃ jahati, vuttappakārena purimanti saṅkhyāṃ gate purisaliṅge patiṭṭhāti. Vuttaviparītā viññattiyo paṭippassambhanti, bhikkhunīti vā itthīti vā evaṃ pavattā paṇṇattiyopi nirujjhanti, yāni bhikkhūhi asādhāraṇāni sataṃ tiṃsañca sikkhāpadāni, tehi anāpattiyeva hoti.

Cattāro sāmukkaṃsāti cattāro mahāpadesā, te hi bhagavatā anuppanne vatthumhi sayāṃ ukkaṃsitvā ukkhipitvā ṭhapitattā “sāmukkaṃsā”ti vuccanti. Paribhogāti ajjhoharaṇīyaparibhogā, udakaṃ pana akālikattā appaṭiggahitakaṃ vaṭṭati. Yāvakālikādīni appaṭiggahitakāni ajjhoharituṃ na vaṭṭanti. Cattāri mahāvikaṭāni kālodissattā yathāvutte kāle vaṭṭanti. Upāsako sīlavāti pañca vā dasa vā sīlāni gopayamāno.

Āgantukādicatukke sachattupāhano sasīsaṃ pāruto vihāraṃ pavisanto tattha vicaranto ca āgantukova āpajjati, no āvāsiko. Āvāsikavattaṃ akaronto pana āvāsiko āpajjati, no āgantuko. Sesāṃ kāyavacīdvārikaṃ āpattiṃ ubhopi āpajjanti, asādhāraṇaṃ āpattiṃ neva āgantuko āpajjati, no āvāsiko. Gamiyacatukkepi gamiyavattaṃ apūretvā gacchanto gamiko āpajjati, no āvāsiko. Āvāsikavattaṃ akaronto pana āvāsiko āpajjati, no gamiko. Sesāṃ ubhopi āpajjanti, asādhāraṇaṃ ubhopi nāpajjanti. Vatthunānattatādicatukke catunnaṃ pārājikānaṃ aññamaññaṃ vatthunānattatāva hoti, naāpattinānattatā. Sabbāpi hi sā pārājikāpattiyeva. Saṅghādisesādīsopi ese va nayo. Bhikkhusa ca bhikkhuniyā ca aññamaññaṃ kāyasaṃsagge bhikkhusa saṅghādiseso bhikkhuniyā pārājikanti evaṃ āpattinānattatāva hoti, na vatthunānattatā, ubhinnaṃpi hi kāyasaṃsaggova vatthu. Tathā “lasuṇakkhādane bhikkhuniyā pācittiyā, bhikkhusa dukkaṭa”nti evamādināpettha nayena yojanā veditabbā. Catunnaṃ pārājikānaṃ terasahi saṅghādisesehi saddhiṃ vatthunānattatā ceva āpattinānattatā ca. Evaṃ saṅghādisesādīnaṃ aniyatādīhi. Ādito paṭṭhāya cattāri pārājikāni ekato āpajjantānaṃ bhikkhubhikkhunīnaṃ neva vatthunānattatā no āpattinānattatā. Visuṃ āpajjantesopi sesā sādharmaṇāpattiyo āpajjantesopi ese va nayo.

Vatthusabhāgādicatukke bhikkhusa ca bhikkhuniyā ca kāyasaṃsagge vatthusabhāgatā, no āpattisabhāgatā, catūsu pārājikesu āpattisabhāgatā, no vatthusabhāgatā. Esa nayo saṅghādisesādīsū. Bhikkhusa ca bhikkhuniyā ca catūsu pārājikesu vatthusabhāgatā ceva āpattisabhāgatā ca. Esa nayo sabbāsu sādharmaṇāpattīsū. Asādhāraṇāpattiyāṃ neva vatthusabhāgatā no āpattisabhāgatā. Yo hi purimacatukke paṭhamo pañho, so idha dutiyo; yo ca tattha dutiyo, so idha paṭhamo. Tatiyacatutthesu nānākaraṇaṃ natthi.

Upajjhāyacatukke saddhivihārikassa upajjhāyena kattabbavattassa akaraṇe āpattiṃ upajjhāyo āpajjati, no saddhivihāriko upajjhāyassa kattabbavattaṃ akaronto saddhivihāriko āpajjati, no upajjhāyo; sesāṃ ubhopi āpajjanti, asādhāraṇaṃ ubhopi nāpajjanti. Ācariyacatukkepi ese va nayo.

Ādiyantacatukke pādaṃ vā atirekapādaṃ vā sahatthā ādiyanto garukaṃ āpajjati, ūnakapādaṃ gaṇhāhīti āṇattiyā aññaṃ payojento lahukaṃ āpajjati. Etena nayena sesapadattayaṃ veditabbāṃ.

Abhivādanārahacatukke bhikkhunīnaṃ tāva bhattagge navamabhikkhunito paṭṭhāya upajjhāyāpi abhivādanārahā no paccuṭṭhānārahā. Avisesena ca vippakatabhojanassa bhikkhusa yo koci vuḍḍhataro. Saṭṭhivassassāpi pārivāsikassa samīpagato

tadahupasampannopi paccuṭṭhānāraho no abhivādanāraho. Appaṭikkhittesu ṭhānesu vuḍḍho navakassa abhivādanāraho ceva paccuṭṭhānāraho ca. Navako pana vuḍḍhassa neva abhivādanāraho na paccuṭṭhānāraho. Āsanārahacatukkassa paṭhamapadaṃ purimacatukke dutiyapadena, dutiyapadañca paṭhamapadena atthato sadisaṃ.

Kālacatukke pavāretvā bhuñjanto kāle āpajjati no vikāle, vikālabhojanāpattiṃ vikāle āpajjati no kāle, sesaṃ kāle ceva āpajjati vikāle ca, asādhāraṇaṃ neva kāle no vikāle. Paṭiggahitacatukke purebhattaṃ paṭiggahitāmisāṃ kāle kappati no vikāle. Pānakaṃ vikāle kappati, punadivasamhi no kāle. Sattāhakālikaṃ yāvajjivikaṃ kāle ceva kappati vikāle ca. Attano attano kālātitaṃ yāvakālikādittayaṃ akappiyamaṃsaṃ uggahitakamappaṭiggahitakañca neva kāle kappati no vikāle.

Paccantimacatukke samudde sīmaṃ bandhanto paccantimesu janapadesu āpajjati, no majjhimesu; pañcavaggena gaṇena upasampādentō guṇaṅguṇūpāhanaṃ dhuvaṇahānaṃ cammattharaṇāni ca majjhimesu janapadesu āpajjati no paccantimesu. Imāni cattāri “idha na kappantī”ti vadantopi paccantimesu āpajjati, “idha kappantī”ti vadanto pana majjhimesu āpajjati. Sesāpattiṃ ubhayattha āpajjati, asādhāraṇaṃ na katthaci āpajjati. Dutiyacatukke pañcavaggena gaṇena upasampadādi catubbidhampi vatthu paccantimesu janapadesu kappati. “Idaṃ kappati”ti dīpetumpi tattheva kappati no majjhimesu. “Idaṃ na kappati”ti dīpetuṃ pana majjhimesu janapadesu kappati no paccantimesu. Sesaṃ “anujānāmi bhikkhave pañca loṇāni”tiādi anuññātaṃ ubhayattha kappati. Yaṃ pana akappiyanti paṭikkhittaṃ, taṃ ubhayatthāpi na kappati.

Antoādicatukke anupakhajja seyyādiṃ anto āpajjati no bahi, ajjhokāse saṅghikamañcādāni nikkhipitvā pakkamanto bahi āpajjati no anto, sesaṃ anto ceva bahi ca, asādhāraṇaṃ neva anto na bahi. Antosīmādicatukke āgantuko vattaṃ apūrento antosīmāya āpajjati, gamiyo bahisīmāya musāvādādiṃ antosīmāya ca bahisīmāya ca āpajjati, asādhāraṇaṃ na katthaci. Gāmacatukke antaragharapaṭisaṃyuttaṃ sekhiyapaññattiṃ gāme āpajjati no araññe. Bhikkhunī aruṇaṃ utṭhāpayamānā araññe āpajjati no gāme. Musāvādādiṃ gāme ceva āpajjati araññe ca, asādhāraṇaṃ na katthaci.

Cattāro pubbakiccāti “sammajjanī padīpo ca udakaṃ āsanena cā”ti idaṃ catubbidhaṃ pubbakaraṇanti vuccatīti vuttaṃ. “Chandapārisuddhiutukkhānaṃ bhikkhugaṇaṇā ca ovādo”ti ime pana “cattāro pubbakiccā”ti veditabbā. Cattāro pattakallāti uposatho yāvatikā ca bhikkhū kammappattā te āgatā honti, sabhāgāpattiyo na vijjanti, vajjanīyā ca puggalā tasmaṃ na honti, pattakallanti vuccatīti. Cattāri anaññapācittiyānīti “etadeva paccayaṃ karitvā anaññaṃ pācittiya”nti evaṃ vuttāni anupakhajjaseyyākappanasikkhāpadaṃ “ehāvuso gāmaṃ vā nigamaṃ vā”ti sikkhāpadaṃ, sañcicca kukkuccaupadahanāṃ, upassutitṭhananti imāni cattāri. Catasso bhikkhusammutiyoti “ekarattampi ce bhikkhu ticīvarena vippavaseyya aññatra bhikkhusammutiyā, aññaṃ navāṃ santhataṃ kārāpeyya aññatra bhikkhusammutiyā, tato ce uttari vippavaseyya aññatra bhikkhusammutiyā, duṭṭhullaṃ āpattiṃ anupasampannassa āroceyya aññatra bhikkhusammutiyā”ti evaṃ āgatā terasahi sammutīhi muttā sammutiyo. Gilānacatukke aññabhesajjena karaṇīyena lolatāya aññaṃ viññāpento gilāno āpajjati, abhesajjakaraṇīyena bhesajjaṃ viññāpento agilāno āpajjati, musāvādādiṃ ubhopi āpajjanti, asādhāraṇaṃ ubhopi nāpajjanti. Sesaṃ sabbattha uttānamevāti.

Pañcakavāraṇṇanā

325. Pañcakesu pañca puggalā niyatāti ānantariyānamevetam gahaṇam. Pañca chedanakā āpattiyo nāma pamāṇātikante mañcapīṭhe nisīdanakaṇḍuppaṭicchādivassikasāṭikāsu sugatacīvare ca veditabbā. Pañcahākārehīti alajjitā, aññānatā, kukkuccappakatatā, akappiye kappiyasaññitā, kappiye akappiyasaññitāti imehi pañcahi. Pañca āpattiyo musāvādapaccayāti pārājikathullaccayadukkaṭasaṅghādisapācittiyā. Anāmantacāroti “santaṃ bhikkhuṃ anāpucchā purebhattaṃ pacchābhattaṃ kulesu cārittaṃ āpajjeyyā”ti imassa āpucchitvā cārassa abhāvo. Anadhiṭṭhānanti “gaṇabhojane aññatra samayā”ti vuttaṃ samayaṃ adhiṭṭhahitvā bhojanaṃ adhiṭṭhānaṃ nāma; tathā akaraṇaṃ anadhiṭṭhānaṃ. Avikappanā nāma yā paramparabhojane vikappanā vuttā, tassā akaraṇaṃ. Imāni hi pañca piṇḍapātikassa dhutaṅgeneva paṭikkhittāni. Ussaṅkitaparisaṅkitoti ye passanti, ye suṇanti, tehi ussaṅkito ceva parisaṅkito ca. Api akuppadhammo khīṇāsavopi samāno, tasmā agocarā pariharitabbā. Na hi etesu sandissamāno ayasato vā garahato vā muccati. Sosānikanti susāne patitakaṃ. Pāpaṇikanti āpaṇadvāre patitakaṃ. Thūpacīvaranti vammikaṃ parikkhipitvā balikammakataṃ. Ābhisekikanti nahānaṭṭhāne vā rañño abhisekaṭṭhāne vā chaḍḍitacīvaram. Bhatapaṭiyābhatanti susānaṃ netvā puna ānītaṃ. Pañca mahācorā uttarimanussadhamme vuttā.

Pañcāpattiyo kāyato samuṭṭhantīti paṭhamena āpattisamuṭṭhānena pañca āpattiyo āpajjati, “bhikkhu kappiyasaññī saññācīkāya kuṭiṃ karotī”ti evaṃ antarapeyyāle vuttāpattiyo. Pañca āpattiyo kāyato ca vācato cāti tatiyena āpattisamuṭṭhānena pañca āpattiyo āpajjati, “bhikkhu kappiyasaññī saṃvidahitvā kuṭiṃ karotī”ti evaṃ tattheva vuttā āpattiyo. Desanāgāminiyoti ṭhapetvā pārājikaṃ saṅghādisesaṃ avasesā.

Pañca kammānīti tajjanīyanīyassapabbajānīyapaṭisaṇṇānī cattāri ukkhepanīyaṃca tividhampi ekanti pañca. Yāvatatiyake pañcāti ukkhittānuvattikāya bhikkhuniyā yāvatatiyaṃ samanubhāsanāya appaṭinissajjantiyā pārājikaṃ thullaccayaṃ dukkaṭanti tisso, bhedaḥkānuvattakādisamanubhāsanāsu saṅghādiseso, pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissagge pācittiyaṃ. Adinnanti aññena adinnaṃ. Aviditanti paṭiggaṇhāmīti cetanāya abhāvena aviditaṃ. Akappiyanti pañcahi samaṇakappehi akappiyakataṃ; yaṃ vā panaññampi akappiyamaṃsaṃ akappiyabhojanaṃ. Akatātirittanti pavāretvā atirittaṃ akataṃ. Samajjadānanti naṭasamajjādīdānaṃ. Usabhadānanti gogaṇassa antare usabhavissajjanaṃ. Cittakammadānanti āvāsaṃ kāretvā tattha cittakammaṃ kāretuṃ vaṭṭati. Idaṃ pana paṭibhānacittakammadānaṃ sandhāya vuttaṃ. Imāni hi pañca kiñcāpi lokassa puññasammatāni, atha kho apuññāni akusalāniyeva. Uppannaṃ paṭibhānanti ettha paṭibhānanti kathetukamyatā vuccati. Ime pañca duppaṭivinodayāti na supaṭivinodayā; upāyena pana kāraṇena anurūpāhi paccavekkhanānusāsanādīhi sakkā paṭivinodetunti attho.

Sakacittaṃ pasīdatīti ettha imāni vatthūni - kaṭaandhakāravāsī phussadevatthero kira cetiyaṅgaṇaṃ sammajjitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā sinduvāra kusumasanthatamiva samavippakīṇṇavālikaṃ cetiyaṅgaṇaṃ olokento buddhārammaṇaṃ pītipāmojjaṃ uppādetvā aṭṭhāsi. Tasmīṃ khaṇe māro

pabbatapāde nibbattakālamakkaṭo viya hutvā cetiyaṅgaṇe gomayaṃ vippakiranto gato. Thero nāsakkhi arahattaṃ pāpuṇituṃ, sammajjitvā agamāsi. Dutiyadivasepi jaraggavo hutvā tādiseva vippakāraṃ akāsi. Tatiyadivase vaṅkapādaṃ manussattabhāvaṃ nimminivā pādena parikasanto agamāsi. Thero “evarūpo bībhacchapuriso samantā yojanappamaṇesu gocaragāmesu natthi, siyā nu kho māro”ti cintetvā “mārosi tva”nti āha. “Āma, bhante, māromhi, na dāni te vañcetuṃ asakkhi”nti. “Diṭṭhapubbo tayā tathāgato”ti? “Āma, diṭṭhapubbo”ti. “Māro nāma mahānubhāvo hoti, iṅha tāva buddhassa bhagavato attabhāvasadisāṃ attabhāvaṃ nimmināhī”ti? “Na sakkā, bhante, tādisaṃ rūpaṃ nimminituṃ; apica kho pana taṃsarikkhakaṃ patirūpakaṃ nimminissāmī”ti sakabhāvaṃ vijahitvā buddharūpasadisena attabhāvena aṭṭhāsi. Thero māraṃ oloketvā “ayaṃ tāva sarāgadosamoho evaṃ sobhati, kathaṃ nu kho bhagavā na sobhati sabbaso vītarāgadosamoho”ti buddhārammaṇaṃ pītiṃ paṭilabhitvā vipassanaṃ vaḍḍhetvā arahattaṃ pāpuṇi. Māro “vañcitomhi tayā, bhante”ti āha. Theropi “kiṃ atthi jaramāra, tādisaṃ vañcetu”nti āha. Lokantaravihārepi datto nāma daharabhikkhu cetiyaṅgaṇaṃ sammajjitvā olokeno odātakasiṇaṃ paṭilabhi. Aṭṭha samāpattiyo nibbattesi. Tato vipassanaṃ vaḍḍhetvā phalattayaṃ sacchākāsi.

Paracittaṃ pasīdatīti ettha imāni vatthūni - tisso nāma daharabhikkhu jambukolacetiyaṅgaṇaṃ sammajjitvā saṅkārachaḍḍaniṃ hatthena gahetvāva aṭṭhāsi. Tasmīṃ khaṇe tissadattatthero nāma nāvāto oruyha cetiyaṅgaṇaṃ olokeno bhāvitacittena sammatṭhaṭṭhānanti ṇatvā paṇḥāsahassaṃ pucchi, itaro sabbaṃ vissajjesi. Aññatarasmimpi vihāre thero cetiyaṅgaṇaṃ sammajjitvā vattaṃ paricchindi. Yonakavisayato cetiyavandakā cattāro therā āgantvā cetiyaṅgaṇaṃ disvā anto appavisitvā dvāreyeva ṭhatvā eko thero aṭṭha kappe anussari, eko soḷasa, eko vīsati, eko tiṃsa kappe anussari.

Devatā attamanā hontīti ettha idaṃ vatthu - ekasmiṃ kira vihāre eko bhikkhu cetiyaṅgaṇaṇca bodhiyaṅgaṇaṇca sammajjitvā nahāyituṃ gato. Devatā “imassa vihārassa katakālato paṭṭhāya evaṃ vattaṃ pūretvā sammatṭhapubbo bhikkhu natthī”ti pasannacittā pupphahatthā aṭṭhaṃsu. Thero āgantvā “kataragāmavāsikātthā”ti āha. “Bhante, idheva vasāma, imassa vihārassa katakālato paṭṭhāya evaṃ vattaṃ pūretvā sammatṭhapubbo bhikkhu natthīti tumhākaṃ, bhante, vatte pasīditvā pupphahatthā ṭhitāmhā”ti devatā āhaṃsu.

Pāsādikasaṃvattanikanti ettha idaṃ vatthu - ekaṃ kira amaccaputtaṃ abhayattheraṇca ārabha ayaṃ kathā udapādi “kiṃ nu kho amaccaputto pāsādiko, abhayattheroti ubhopi ne ekasmiṃ ṭhāne olokessāmā”ti. Nātakā amaccaputtaṃ alaṅkaritvā mahācetiyaṃ vandāpessāmāti agamaṃsu. Theramātāpi pāsādikaṃ cīvaraṃ kāretvā puttassa paṇiṇi, “putto me kese chindāpetvā imaṃ cīvaraṃ pārūpitvā bhikkhusaṅghaparivuto mahācetiyaṃ vandatū”ti. Amaccaputto ṇātiparivuto pācīnadvārena cetiyaṅgaṇaṃ āruḷho, abhayatthero bhikkhusaṅghaparivuto dakkhiṇadvārena cetiyaṅgaṇaṃ āruhitvā cetiyaṅgaṇe tena saddhiṃ samāgantvā āha - “kiṃ tvaṃ, āvuso, mahallakattherassa sammatṭhaṭṭhāne kacavaraṃ chaḍḍetvā mayā saddhiṃ yugaggāhaṃ gaṇhāsī”ti. Atitattabhāve kira abhayatthero mahallakatthero nāma hutvā gocaragāme cetiyaṅgaṇaṃ sammajji, amaccaputto mahāupāsako hutvā sammatṭhaṭṭhāne kacavaraṃ gahetvā chaḍḍesi.

Satthusāsaṇaṃ kataṃ hotīti idaṃ sammajjanavattaṃ nāma buddhehi vaṇṇitaṃ, tasmā taṃ karontena satthusāsaṇaṃ kataṃ hoti. Tatridaṃ vatthu - āyasmā kira

sāriputto himavantam gantvā ekasmiṃ pabbhāre asammajjitvāva nirodham samāpajjitvā nisīdi. Bhagavā āvajjanto therassa asammajjitvā nisinnabhāvaṃ ñatvā ākāseṇa gantvā therassa purato asammattatthāne pādāni dassetvā paccāgañchi. Thero samāpattito vuṭṭhito bhagavato pādāni disvā balavahirottappam paccupaṭṭhāpetvā jaṇṇukehi patitṭhāya “asammajjitvā nisinnabhāvaṃ vata me satthā aññāsi, saṅghamajjhe dāni codanaṃ kāressāmī”ti dasabalassa santikaṃ gantvā vanditvā nisīdi. Bhagavā “kuhiṃ gatosi, sāriputtā”ti vatvā “na patirūpaṃ dāni te mayham anantare tṭhāne tṭhatvā vicarantassa asammajjitvā nisīditu”nti āha. Tato paṭṭhāya thero gaṇṭhikapaṭimuñcanaṭṭhānepi tiṭṭhanto pādena kacavaraṃ viyūhitvāva tiṭṭhati.

Attano bhāsapariyantaṃ na uggaṇhātīti “imasmim vatthusmim ettakaṃ suttaṃ upalabbhati, ettako vinicchayo, ettakaṃ suttañca vinicchayañca vakkhāmī”ti evaṃ attano bhāsapariyantaṃ na uggaṇhāti. “Ayaṃ codakassa purimakathā, ayaṃ pacchimakathā, ayaṃ cuditaṃ purimakathā, ayaṃ pacchimakathā, ettakaṃ gayhūpagaṃ, ettakaṃ na gayhūpaga”nti evaṃ anuggaṇhanto pana parassa bhāsapariyantaṃ na uggaṇhāti nāma. Āpattim na jānātīti pārājikaṃ vā saṅghādisesaṃ vāti sattannaṃ āpattikkhandhānaṃ nānākaraṇaṃ na jānāti. Mūlanti dve āpattiyā mūlāni kāyo ca vācā ca, tāni na jānāti. Samudayanti cha āpattisamuṭṭhānāni āpattisamudayo nāma, tāni na jānāti. Pārājikādīnaṃ vatthum na jānātīti vuttaṃ hoti. Nirodhanti ayaṃ āpatti desanāya nirujjhati, vūpasammāti, ayaṃ vuṭṭhānenāti evaṃ āpattinirodham na jānāti. Satta samathe ajānanto pana āpattinirodhagāminipaṭipadaṃ na jānāti.

Adhikaraṇapañcake adhikaraṇaṃ nāma cattāri adhikaraṇāni. Adhikaraṇassa mūlaṃ nāma tettiṃsa mūlāni - vivādādhikaraṇassa dvādasa mūlāni, anuvādādhikaraṇassa cuddasa, āpattādhikaraṇassa cha, kiccādhikaraṇassa ekaṃ; tāni parato āvi bhavissanti. Adhikaraṇasamudayo nāma adhikaraṇasamuṭṭhānaṃ. Vivādādhikaraṇaṃ atṭhārasa bhedakaravattūni nissāya uppajjati; anuvādādhikaraṇaṃ catasso vipattiyo; āpattādhikaraṇaṃ sattāpattikkhandhe; kiccādhikaraṇaṃ cattāri saṅghakiccānīti imaṃ vibhāgaṃ na jānātīti attho. Adhikaraṇanirodham na jānātīti dhammena vinayena satthusāsanena mūlāmūlaṃ gantvā vinicchayasamathaṃ pāpetum na sakkoti; “idaṃ adhikaraṇaṃ dvīhi, idaṃ catūhi, idaṃ tihi idaṃ ekena samathena sammatī”ti evaṃ satta samathe ajānanto pana adhikaraṇanirodhagāminipaṭipadaṃ na jānāti nāma. Vatthum na jānātīti “idaṃ pārājikassa vatthu, idaṃ saṅghādisesassā”ti evaṃ sattannaṃ āpattikkhandhānaṃ vatthum na jānāti. Nidānanti “sattannaṃ nidānānaṃ idaṃ sikkhāpadaṃ ettha paññattaṃ, idaṃ etthā”ti na jānāti. Paññattim na jānātīti tasmiṃ tasmiṃ sikkhāpade paṭhamapaññattim na jānāti. Anupaññattinti punappunaṃ paññattim na jānāti. Anusandhivacanapathanti kathānusandhi-vinicchayānusandhivasena vatthum na jānāti. Ñattim na jānātīti sabbena sabbam ñattim na jānāti. Ñattiyā karaṇaṃ na jānātīti ñattikiccaṃ na jānāti, osāraṇādīsu navasu tṭhānesu ñattikammaṃ nāma hoti, ñattidutiyañatticatutthakammesu ñattiyā kammappatto hutvā tiṭṭhatīti na jānāti. Na pubbakusalo hoti na aparakusaloti pubbe kathetabbañca pacchā kathetabbañca na jānāti, ñatti nāma pubbe tṭhapetabbā, pacchā na tṭhapetabbātipi na jānāti. Akālaññū ca hotīti kālaṃ na jānāti, anajjhittṭho ayācito bhāsati, ñattikālampi ñattikhettampi ñattiokāsampi na jānāti.

Mandattā momūhattāti kevalaṃ aññāṇena momūhabhāvena dhutaṅge ānisaṃsaṃ ajānitvā. Pāpicchoti tena araṇṇavāsena paccayaḷābhaṃ patthayamāno. Pavivekanti kāyacittaupadhivivekaṃ. Idamatthitanti imāya kalyāṇāya paṭipattiyā attho etassāti idamatthi, idamatthino bhāvo idamatthitā; taṃ idamatthitaṃyeva nissāya na aññaṃ kiñci lokāmisanti attho.

Uposathaṃ na jānātīti navavidhaṃ uposathaṃ na jānāti. Uposathakammanti adhammenavaggādibhedaṃ catubbidhaṃ uposathakammaṃ na jānāti. Pātimokkhanti dve mātikā na jānāti. Pātimokkhuddesanti sabbampi navavidhaṃ pātimokkhuddesaṃ na jānāti. Pavāraṇanti navavidhaṃ pavāraṇaṃ na jānāti. Pavāraṇākammaṃ uposathakammasadisameva.

Apāsādikapañcake - apāsādikanti kāyaduccaritādi akusalakammaṃ vuccati. Pāsādikanti kāyasucaritādi kusalakammaṃ vuccati. Ativelanti velaṃ atikkamma bahutaraṃ kālaṃ kulesu appaṃ vihareti attho. Otāroti kilesānaṃ anto otaraṇaṃ. Saṃkiliṭṭhanti duṭṭhullāpattikāyasamsaggādibhedaṃ. Visuddhipañcakepavāraṇāggahaṇena navavidhāpi pavāraṇā veditabbā. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Pañcakavāraṇaṇā niṭṭhitā.

Chakkavāraṇaṇā

326. Chakkesu - cha sāmīciyoti “so ca bhikkhu anabbhito, te ca bhikkhū gārayhā, ayaṃ tattha sāmīci”, “yuñjantāyasmanto sakaṃ, mā vo sakaṃ vinassāti ayaṃ tattha sāmīci”, “ayaṃ te bhikkhu patto yāva bhedaṇāya dhāretabboti ayaṃ tattha sāmīci”, “tato nīharitvā bhikkhūhi saddhiṃ saṃvibhajitabbaṃ, ayaṃ tattha sāmīci”, “aññātabbaṃ paripucchitabbaṃ paripañhitabbaṃ, ayaṃ tattha sāmīci”, “yassa bhavissati so harissatīti ayaṃ tattha sāmīci”ti imā bhikkhupātimokkheyyeva cha sāmīciyo. Cha chedanakāti pañcake vuttā pañca bhikkhunīnaṃ udakasāṭikāya saddhiṃ cha. Chahākārehīti alajjitā aññāṇatā kukkucapakatatā akappiye kappiyasaññitā kappiye akappiyasaññitā satisammosāti. Tattha ekarattachārattasattāhātikkamādīsu āpattiṃ satisammosena āpajjati. Sesam vuttanayameva. Cha ānisaṃsā vinayadhareti pañcake vuttā pañca tassādheyyo uposathoti iminā saddhiṃ cha.

Cha paramānīti “dasāhaparamaṃ atirekacīvaraṃ dhāretabbaṃ, māsaparamaṃ tena bhikkhunā taṃ cīvaraṃ nikkhipitabbaṃ, santaruttaraparamaṃ tena bhikkhunā tato cīvaraṃ sādītābbaṃ, chakkhattuparamaṃ tuṇhībhūtena uddissa ṭhātābbaṃ, navaṃ pana bhikkhunā santhataṃ kārāpetvā chabbassāni dhāretabbaṃ chabbassaparamatā dhāretabbaṃ, tiyojanaparamaṃ sahatthā dhāretabbāni, dasāhaparamaṃ atirekapatto dhāretabbo, sattāhaparamaṃ sannidhikāraṃ paribhuñjitabbāni, chārattaparamaṃ tena bhikkhunā tena cīvarena vippavasitabbaṃ, catukkaṃsaparamaṃ, aḍḍhateyyakaṃsaparamaṃ, dvaṅgulapabbaparamaṃ ādātābbaṃ, aṭṭhaṅgulaparamaṃ mañcapaṭipādakaṃ, aṭṭhaṅgulaparamaṃ dantakatṭha”nti imāni cuddasa paramāni. Tattha paṭhamāni cha ekaṃ chakkaṃ, tato ekaṃ apanetvā sesesu ekekaṃ pakkipitvātiadinā nayena aññānīpi chakkāni kātābāni.

Cha āpattiyoti tīṇi chakkāni antarapeyyāle vuttāni. Cha kammānīti tajjanīya-niyassa-pabbājanīya-paṭisāraṇīyāni cattāri, āpattiyā adassane ca appaṭikamme ca vuttadvayampi ekaṃ, pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissagge ekanti cha. Nahāneti orenaḍḍhamāsaṃ nahāne; vippakatacīvarādichakkadvayaṃ kathinakkhandhake niddiṭṭhaṃ. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Chakkavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Sattakavāraṇṇanā

327. Sattakesu - satta sāmīciyoti pubbe vuttasu chasu “sā ca bhikkhunī anabbhitā, tā ca bhikkhuniyo gārayhā, ayaṃ tattha sāmīcī”ti imaṃ pakkipitvā satta veditabbā. Satta adhammikā paṭiññātakaraṇāti “bhikkhu pārājikaṃ ajjhāpanno hoti, pārājikena codiyamāno ‘saṅghādisesaṃ ajjhāpannomhī’ti paṭijānāti, taṃ saṅgho saṅghādisesena kāreti, adhammikaṃ paṭiññātakaraṇa”nti evaṃ samathakkhandhake niddiṭṭhā. Dhammikāpi tattheva niddiṭṭhā. Sattannaṃ anāpatti sattāhakaṇīyena gantunti vassūpanāyikakkhandhake vuttaṃ. Sattānisamsā vinayadhareti “tassādheyyo uposatho pavāraṇā”ti imehi saddhiṃ pañcake vuttā pañca satta honti. Satta paramānīti chakke vuttāniyeva sattakavasena yojetabbāni. Katacīvarantiādīni dve sattakāni kathinakkhandhake niddiṭṭhāni.

Bhikkhussa na hoti āpatti daṭṭhabbā, bhikkhussa hoti āpatti daṭṭhabbā, bhikkhussa hoti āpatti paṭikātabbāti imāni tīṇi sattakāni, dve adhammikāni, ekaṃ dhammikaṃ; tāni tīṇipi campeyyake niddiṭṭhāni. Asaddhammāti asataṃ dhammā, asanto vā dhammā; asobhanā hīnā lāmakāti attho. Saddhammāti sataṃ buddhādīnaṃ dhammā; santo vā dhammā sundarā uttamāti attho. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Sattakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Aṭṭhakavāraṇṇanā

328. Aṭṭhakesu - aṭṭhānisamseti “na mayaṃ iminā bhikkhunā saddhiṃ uposathaṃ karissāma, vinā iminā bhikkhunā uposathaṃ karissāma, na mayaṃ iminā bhikkhunā saddhiṃ pavāressāma, saṅghakammaṃ karissāma, āsane nisīdissāma, yāgupāne nisīdissāma, bhattagge nisīdissāma, ekacchanne vasissāma, yathāvuḍḍhaṃ abhivādanaṃ paccuṭṭhānaṃ añjalikammaṃ sāmīcikammaṃ karissāma, vinā iminā bhikkhunā karissāmā”ti evaṃ kosambakakkhandhake vutte ānisamse. Dutiyaaṭṭhakepi eseṇa nayo, tampi hi evameva kosambakakkhandhake vuttaṃ.

Aṭṭha yāvatatīyakāti bhikkhūnaṃ terasake cattāro, bhikkhunīnaṃ sattarasake bhikkhūhi asādhāraṇā cattāroti aṭṭha. Aṭṭhaḥākārehi kulāni dūsetīti kulāni dūseti pupphena vā phalena vā cuṇṇena vā mattikāya vā dantakaṭṭhena vā veḷuyā vā vejjikāya vā jaṅghapesanikena vāti imehi aṭṭhahi. Aṭṭha mātikā cīvarakkhandhake, aparā aṭṭha kathinakkhandhake vuttā. Aṭṭhahi asaddhammehīti lābhena alābhena yasena ayasena sakkārena asakkārena pāpicchatāya pāpamittatāya. Aṭṭha lokadhammā nāma lābhe sārāgo, alābhe paṭivirodho; evaṃ yase ayase, pasamsāya nindāya, sukhe sārāgo, dukkhe paṭivirodhoti. Aṭṭhaṅgiko musāvādoti “vinidhāya sañña”nti iminā saddhiṃ pāliyaṃ āgatehi sattahīti aṭṭhahi aṅgehi aṭṭhaṅgiko.

Aṭṭha uposathaṅgānīti -

“Pāṇaṃ na hane na cādinnaṃ mādiye,

Musā na bhāse na ca majjapo siyā;
Abrahmacariyā virameyya methunā,
Rattim na bhuñjeyya vikālabhojanaṃ.

“Mālaṃ na dhāre na ca gandhamācare,
Mañce chamāyaṃva sayetha santhate;
Etañhi aṭṭhaṅgikamāhuposathaṃ,
Buddhena dukkhaṇtagunā pakāsita”nti.

Evam vuttāni aṭṭha. Aṭṭha dūteyyaṅgānīti “idha, bhikkhave, bhikkhu sotā ca hoti sāvetā cā”tiādīnā nayena saṅghabhedake vuttāni. Titthiyavattāni mahākhandhake niddiṭṭhāni. Anāritṭā ca atirittā ca pavāraṇāsikkhāpade niddiṭṭhā. Aṭṭhannaṃ paccuṭṭhātabbanti bhattagge vuḍḍhabhikkhunīnaṃ, āsanampi tāsāmyeva dātabbaṃ. Upāsikāti visākhā. Aṭṭhānisamsā vinayadhareti pañcake vuttesu pañcasu “tassādheyyo uposatho, pavāraṇā, saṅghakamma”nti ime tayo pakkhipitvā aṭṭha veditabbā. Aṭṭha paramānīti pubbe vuttaparamāneva aṭṭhakavasena yojetvā veditabbāni. Aṭṭhasu dhammesu sammā vattitabbanti “na pakatattassa bhikkhuno uposatho ṭhapetabbo, na pavāraṇā ṭhapetabbā”tiādīnā nayena samathakkhandhake niddiṭṭhesu aṭṭhasu. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Aṭṭhakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Navakavāraṇṇanā

329. Navakesu - nava āghātavatthūnīti “anattamaṃ me acari”tiādīni nava. Nava āghātaṭṭhavinayāti “anattamaṃ me acari, taṃ kutettha labbhāti āghātaṃ ṭṭhavineti”tiādīni nava. Nava vinītavatthūnīti navahi āghātavatthūhi ārati virati ṭṭhivirati setughāto. Navahi saṅgho bhijjati “navannaṃ vā, upāli, atirekanavannaṃ vā saṅgharāji ceva hoti saṅghabhedo cā”ti. Nava paramānīti pubbe vuttaparamāneva navakavasena yojetvā veditabbāni. Nava taṇhāmūlakā nāma taṇhaṃ ṭṭhacca pariyesanā, pariyesanaṃ ṭṭhacca lābho, lābhaṃ ṭṭhacca vinicchayo, vinicchayaṃ ṭṭhacca chandarāgo, chandarāgaṃ ṭṭhacca ajjhosaṇaṃ, ajjhosaṇaṃ ṭṭhacca pariggaho, pariggahaṃ ṭṭhacca macchariyaṃ, macchariyaṃ ṭṭhacca ārakkhā, ārakkhādhikaraṇaṃ daṇḍādānasatthādānakalahaviggahavivādatuvamṭpesuññamusāvādā. Nava vidhamānāti “seyyassa seyyohamasmī”timānādayo. Nava cīvarānīti ticīvaranti vā vassikasāṭhikāti vātiādīnā nayena vuttāni. Na vikappetabbānīti adhiṭṭhitakālato ṭṭhāya na vikappetabbāni. Nava adhammikāni dānānīti saṅghassa pariṇataṃ aññasāṅghassa vā cetiyassa vā puggalassa vā pariṇāmeti, cetiyassa pariṇataṃ aññacetiyassa vā saṅghassa vā puggalassa vā pariṇāmeti, puggalassa pariṇataṃ aññapuggalassa vā saṅghassa vā cetiyassa vā pariṇāmetīti evaṃ vuttāni.

Nava ṭṭhiggaḥaparibhogāti etesaṃmyeva dānānaṃ ṭṭhiggaḥ ca parabhogā ca. Tīṇi dhammikāni dānānīti saṅghassa ninnamaṃ saṅghasseva deti, cetiyassa ninnamaṃ cetiyasseva, puggalassa ninnamaṃ puggalasseva detīti imāni tīṇi. ṭṭhiggaḥapaṭibhogāpi tesāmyeva ṭṭhiggaḥ ca parabhogā ca. Nava adhammikā saññattiyoti adhammavādiṭṭhiggaḥ, adhammavādisambahulā, adhammavādisaṅghoti evaṃ tīṇi tikāni samathakkhandhake niddiṭṭhāni. Dhammikā saññattiyopi dhammavādi

puggalotiādinā nayena tattheva niddiṭṭhā. Adhammakamme dve navakāni ovādavaggassa paṭhamasikkhāpadaniddese pācittiya vasena vuttāni. Dhammakamme dve navakāni tattheva dukkaṭavasena vuttāni. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Navakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Dasakavāraṇṇanā

330. Dasakesu - dasa āghātavatthūnīti navakesu vuttāni nava “aṭṭhāne vā pana āghāto jāyati”ti iminā saddhiṃ dasa honti. Āghāta paṭivinayāpi tattha vuttā nava “aṭṭhāne vā pana āghāto jāyati, taṃ kutettha labbhāti āghātaṃ paṭivineti”ti iminā saddhiṃ dasa veditabbā. Dasa vinītavatthūnīti dasahi āghātavatthūhi virisaṅkhātāni dasa. Dasavatthukā micchādiṭṭhīti “natthi dinna”ntiādivasena veditabbā, “atthi dinna”ntiādivasena sammādiṭṭhi, “sassato loko”tiādinā vasena pana antaggāhikā diṭṭhi veditabbā. Dasa micchattāti micchādiṭṭhiādayo micchāvimuttipariyosānā, viparītā sammattā. Salākaggāhā samathakkhandhake niddiṭṭhā.

Dasahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabboti “sīlavā hoti”tiādinā nayena samathakkhandhake vutthehi dasahi. Dasa ādīnavā rājantepurappavesane rājasikkhāpade niddiṭṭhā. Dasa dānavatthūnīti annaṃ pānaṃ vatthaṃ yānaṃ mālā gandhaṃ vilepanaṃ seyyāvasathaṃ padīpeyyaṃ. Dasa ratanānīti muttāmaṇiveḷuriyādīni. Dasa paṃsukūlānīti sosānikaṃ, pāpaṇikaṃ, undūrakkhāyitaṃ, upacikakkhāyitaṃ, aggidaḍḍhaṃ, gokkhāyitaṃ, ajikakkhāyitaṃ, thūpacīvaraṃ, ābhisekiyaṃ, bhatapaṭiyābhatanti etesu upasampannena ussukkaṃ kātappaṃ. Dasa cīvaradhāraṇāti “sabbanīlakāni cīvarāni dhārenti”ti vuttavasena dasāti kurundiyaṃ vuttaṃ. Mahāaṭṭhakathāyaṃ pana “navasu kappiyacīvaresu udakasāṭikaṃ vā saṅkaccikaṃ vā pakkhipitvā dasā”ti vuttaṃ.

Avandanīyapuggalā senāsanakkhandhake niddiṭṭhā. Dasa akkosavatthūni omasavāde niddiṭṭhāni. Dasa ākāra pesuññasikkhāpade niddiṭṭhā. Dasa senāsanānīti mañco, pīṭhaṃ, bhisī, bimbohanaṃ, cimilikā, uttarattharaṇaṃ, taṭṭikā, cammakhaṇḍo, nisīdanaṃ, tiṇasanthāro, paṇṇasanthāroti. Dasa varāni yāciṃsūti visākhā aṭṭha, suddhodanamahārājā ekaṃ, jīvako ekaṃ. Yāguānisamsā ca akappiyamaṃsāni ca bhesajjakkhandhake niddiṭṭhāni. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Dasakavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Ekādasakavāraṇṇanā

331. Ekādasakesu - ekādasāti paṇḍakādayo ekādasā. Ekādasā pādukāti dasa ratanamayā, ekā kaṭṭhapādukā. Tiṇapādukamuñjapādukapabbajapādukādayo pana kaṭṭhapādukasaṅghameva gacchanti. Ekādasā pattāti tambalohamayena vā dārumayena vā saddhiṃ dasa ratanamayā. Ekādasā cīvarānīti sabbanīlakādīni ekādasā. Yāvatatiyakāti ukkhittānuvattikā bhikkhunī, saṅghādisesā aṭṭha, ariṭṭho, caṇḍakālīti. Ekādasā antarāyikā nāma “nasi animittā”ti ādayo. Ekādasā cīvarāni adhiṭṭhātabbānīti ticīvaraṃ, vassikasāṭikā, nisīdanaṃ, paccattharaṇaṃ, kaṇḍuppaṭicchādi, mukhapuñchanacoḷaṃ, parikkhāracoḷaṃ, udakasāṭikā, saṅkaccikāti. Na vikappetabbānīti etāneva adhiṭṭhitakālato paṭṭhāya na vikappetabbāni. Gaṇṭhikā ca vidhā ca suttamayena saddhiṃ ekādasā honti, te sabbe khuddakakkhandhake niddiṭṭhā. Pathaviyo pathavisikkhāpade niddiṭṭhā.

Nissayapaṭipassaddhiyo upajjhāyamhā pañca, ācariyamhā cha; evaṃ ekādasā. Avandiyapuggalā naggena saddhiṃ ekādasā, te sabbe senāsanakkhandhake niddiṭṭhā. Ekādasā paramāni pubbe vuttasu cuddasasu ekādasakavasena yojetvā veditabbāni. Ekādasā varānīti mahāpajāpatiyā yācitavarena saddhiṃ pubbe vuttāni dasā. Ekādasā sīmādosāti “atikhuddakaṃ sīmaṃ sammannanti”tiādinā nayena kammavagge āgamissanti.

Akkosakaparibhāsake puggale ekādasādīnavā nāma “yo so, bhikkhave, bhikkhu akkosako paribhāsako ariyūpavādī, sabrahmacārīnaṃ aṭṭhānametaṃ anavakāso yaṃ so ekādasannaṃ byasanānaṃ aññataraṃ byasanaṃ na nigaccheyya. Katamesaṃ ekādasannaṃ? Anadhigataṃ nādhigacchati, adhigatā parihāyati, saddhammassa na vodāyanti, saddhammesu vā adhimāniko hoti, anabhirato vā brahmacariyaṃ carati, aññataraṃ vā saṃkiliṭṭhaṃ āpattiṃ āpajjati, sikkhaṃ vā paccakkhāya hīnāyāvattati, gāḷhaṃ vā rogātāṅkaṃ phusati, ummādaṃ vā pāpuṇāti cittakkhepaṃ vā, sammūḷho kālaṃ karoti, kāyassa bhedaṃ parammaraṇā apāyaṃ duggatiṃ vinipātaṃ nirayaṃ upapajjati”ti. Ettha ca saddhammoti buddhavacanaṃ adhippetam.

Āsevitāyāti ādito paṭṭhāya sevitāya. Bhāvitāyāti nipphāditāya vaḍḍhitāya

Vā. Bahulīkatāyāti punappunaṃ katāya. Yānikatāyāti suyuttayānasadisāya katāya. Vatthukatāyāti yathā paṭiṭṭhā hoti; evaṃ katāya. Anuṭṭhitāyāti anu anu pavattitāya; niccādhīṭṭhitāyāti attho. Paricitāyāti samantato citāya; sabbadisāsu citāya ācitāya bhāvitāya abhivaḍḍhitāyāti attho. Susamāraddhāyāti suṭṭhu samāraddhāya; vasībhāvaṃ upanītāyāti attho. Na pāpakaṃ supinanti pāpakameva na passati, bhadraṃ pana vuḍḍhikāraṇabhūtaṃ passati. Devatā rakkhantīti ārakkhadevatā dhammikaṃ rakkhaṃ paccupaṭṭhāpentī. Tuvaṇṇaṃ cittaṃ samādhīyatīti khippaṃ cittaṃ samādhīyati. Uttari appaṭivijjhantoti mettājhānato uttariṃ arahattaṃ asacchikaronto sekho vā puthujjano vā hutvā kālaṃ karonto brahmalokūpago hoti. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Ekādasakavāraṇṇanā pariyosānā

Ekuttarikavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. 2. Ο Κανόνας της διαγωγής - Σχόλια. 5. Σχόλια για το παράρτημα (Παριβάρα). Η μέθοδος της αύξουσας αριθμητικής απαρίθμησης έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org